

Plastový problém: Odhaľovanie zázračnej krajiny odpadu v Európe

Úvod

Plastový odpad predstavuje celosvetovo významný environmentálny problém a Európa patrí medzi najväčších producentov plastového odpadu na svete. Európska únia ročne vyprodukuje približne 29,1 milióna ton plastového odpadu, pričom plastové obaly predstavujú 40 % všetkých vyrobených plastov a podľa odhadov sú zodpovedné za 61 % plastového odpadu v EÚ. Miera recyklácie plastov v EÚ je však stále nízka. V roku 2018 sa recyklovalo len 32,5 % plastového odpadu. Plastový odpad nielenže spôsobuje škody na životnom prostredí, ale vytvára aj ekonomické dôsledky, ako sú straty príjmov v oblasti cestovného ruchu a náklady na čistenie území znečistenými plastmi. Na riešenie tohto problému EÚ prijala niekoľko smerníc, ako napríklad smernicu o jednorazových plastoch a smernicu o plastových taškách, ktorých cieľom je znížiť negatívny vplyv plastov na životné prostredie. Okrem toho si EÚ stanovila cieľ recyklovať 50 % plastov do roku 2030 a od členských štátov vyžaduje, aby do roku 2029 zbierali a recyklovali aspoň 90 % plastových fľaš. Povedomie verejnosti o vplyve plastového odpadu sa tiež zvyšuje, ale aj napriek tomu je potrebné urobiť ešte viac v snahe o dosiahnutie udržateľnejšieho nakladania so zdrojmi.

Popis

Fakty:

1) Európa každoročne vyprodukuje približne 29,1 milióna ton plastového odpadu. Výsledky výskumu sa však zameriavajú najmä na priemyselnú symbiózu a riešenia energetickej účinnosti v rámci spracovateľského priemyslu v Európe [\[1\]\[2\]\[3\]\[4\]](#) - priemyselná symbióza je základom riadenia zdrojov v Európskej únii [\[2\]](#).

Cieľom programov financovaných EÚ je odstrániť prekážky a zvýšiť informovanosť a účasť súkromného sektora a zároveň zlepšiť zber a kvalitu údajov, podávanie správ a re-kalibráciu vnímanej "hodnoty", ktorú priemyselné odvetvia pridelujú surovinám a odpadom [\[2\]](#). Je zrejmé, že snahou je podpora priemyselnej symbiózy ako spôsobu efektívnejšieho a udržateľnejšieho riadenia zdrojov.

2) Plastové obaly sú významným prispievateľom: približne 40 % všetkých vyrobených plastov sa používa na výrobu obalov a odhaduje sa, že sú zodpovedné za približne 61 % plastového odpadu v EÚ. Podľa [Packaging report](#).

3) Miera recyklácie plastov je nízka: v roku 2018 sa v EÚ recyklovalo len 32,5 % plastového odpadu. Zvyšok sa buď spálil, alebo uložil na skládku. Podľa [Recycling Market Report](#).

4) Znečistenie plastmi ovplyvňuje morské prostredie: odhaduje sa, že do roku 2050 by mohlo byť v oceánoch viac plastov ako rýb. Podľa [Unesco](#).

5) Plastový odpad vytvára ekonomické a environmentálne náklady: plastový odpad môže spôsobiť škody na životnom prostredí a má ekonomické následky, ako sú náklady spojené s čistením a strata príjmov z cestovného ruchu v dôsledku znečistených pláží. Podľa [WWF](#).

6) Cieľom právnych predpisov EÚ je znížiť množstvo plastového odpadu: EÚ prijala v roku 2019 smernicu, ktorá do roku 2021 zakazuje uvádzať jednorazové plasty na trhu EÚ. Napríklad jednorazové slamky, vatové tyčinky a príbory. Smernica tiež vyžaduje, aby členské štáty do roku 2029 zbierali a recyklovali 90 % plastových fliaš. Podľa [Library Of Congress](#).

7) Informovanosť verejnosti o plastovom odpade sa zvyšuje: Prieskum Eurobarometra z roku 2019 ukázal, že 87 % občanov EÚ považuje odpad v moriach za problém a 85 % si myslí, že tento problém sa zhoršuje. Okrem toho mnohé krajiny EÚ zaviedli kampane na zvýšenie povedomia o plastovom odpade a povzbudzujú jednotlivcov, aby znížili spotrebu plastov. Podľa [European Commission](#).

Čísla:

Podľa monitorovania Európskej zelenej dohody ([Green deal monitor](#)), Európska únia každoročne vyprodukuje približne 29,1 milióna ton plastového odpadu, čo z nej robí jedného z najväčších producentov plastového odpadu na svete.

EÚ uznala problém plastového odpadu a stanovila si cieľ recyklovať polovicu plastov do roku 2030 [1]. Stratégia EÚ sa zameriava na zlepšenie zberu a zabezpečenie recyklovateľnosti všetkých plastových obalov do roku 2030. Používanie recyklovaných plastov môže znížiť závislosť od fosílnych palív pri výrobe plastov a obmedziť emisie CO₂ [2].

- 1) Podľa [Reuters](#), viac ako 60 % z 29 miliónov ton post-spotrebiteľského plastového odpadu vyprodukovaného v Európe v roku 2018 tvorili obaly.
- 2) Podľa [EUROSTAT](#), v roku 2018 sa v EÚ recyklovalo približne 41,5 % plastového odpadu z obalov. Miera recyklácie sa však v EÚ výrazne líši, pričom len desať členských štátov recykluje viac ako polovicu svojho odpadu z plastových obalov [2]. EÚ stanovila cieľ recyklovať 50 % plastových obalov do roku 2025 [3].
- 3) Plasty tvoria 80 % všetkého morského odpadu, ktorý sa nachádza na rozsiahlych územiach, od povrchových vôd až po hlboko morské sedimenty [1][2][3][4].
- 4) Hospodárske náklady na znečistenie oceánov plastami sa odhadujú na približne 13 miliárd eur ročne. Podľa [United Nations](#).
- 5) Prieskum Euro barometra z roku 2019 ukázal, že 87 % občanov EÚ považuje morské odpadky za problém a 85 % si myslí, že sa tento problém zhoršuje. Podľa [European Commission](#).

Smernice

Smernica o jednorazových plastoch: V roku 2019 EÚ prijala smernicu o jednorazových plastoch, ktorej cieľom je znížiť negatívny vplyv jednorazových plastových výrobkov na životné prostredie. Smernica zakazuje do roku 2021 uvádzať na trh EÚ niektoré jednorazové plastové výrobky, ako sú slamky, vatové tyčinky a príbory. V smernici sa od členských štátov tiež vyžaduje, aby prijali opatrenia na zníženie spotreby aj iných jednorazových plastových výrobkov a ako už bolo spomenuté, aby do roku 2029 vyzbierali a recyklovali aspoň 90 % plastových fliaš ([European Commission](#)).

Smernica o plastových taškách: V roku 2015 EÚ prijala smernicu o plastových taškách, ktorej cieľom je znížiť používanie ľahkých plastových tašiek. Smernica vyžadovala, aby členské štáty prijali opatrenia na zníženie spotreby ľahkých plastových tašiek a zabezpečili, aby do roku 2019 ich priemerná spotreba nepresiahla 90 tašiek na osobu ročne ([European Commission](#)).

Smernica o skládkach odpadov: Cieľom smernice o skládkach, ktorá bola prijatá v roku 1999 a zmenená a doplnená v roku 2018, je znížiť množstvo odpadu ukladaného na skládky. V smernici sa stanovuje, aby členské štáty znížili množstvo biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu

ukladaného na skládky a podporovali používanie šetrnejších postupov nakladania s odpadom (Smernica o skládkach odpadov – [Directive 1999/31/EC on the landfill of waste](#)).

Akčný plán pre obehové hospodárstvo ([Circular Economy Action Plan](#)): EÚ prijala v roku 2020 Akčný plán pre obehové hospodárstvo, ktorého cieľom je podporiť obehové hospodárstvo (cirkulárnu ekonomiku) a znížiť množstvo odpadu. Okrem iného zahŕňa opatrenia na zníženie používania jednorazových plastov, zvýšenie recyklácie plastov a podporu udržateľných výrobkov a obalov.

Cieľom týchto smerníc a plánov je znížiť množstvo plastového odpadu, podporovať udržateľné postupy nakladania s odpadom a chrániť životné prostredie.